

Oslavte Den Země pečte o naši planetu

Jak se my lidé chováme k planetě, na které žijeme, a co bychom mohli změnit? To je myšlenka, na kterou se snaží upozornit Den Země. Každoročně připadá na 22. dubna.

Od letošního roku platí povinný sběr olejů a tuků

Co děláte s přepáleným olejem, když dosmažíte sváteční řízky nebo třeba domácí hranolky? Tuky jsou odpadem, kterého se těžko zbavuje. Rozhodně bychom ho neměli lit do dřezu ani do toalety (a to ani, když je vychladlý). Dříve se použité oleje často dávaly do směsného odpadu či na kompost. Od začátku roku 2020 však platí nová povinnost, podle které všechny obce musí mít sběrné místo na použité jedlé tuky a oleje. Tuto povinnost nemůže obec plnit prostřednictvím komunitního kompostování, ale musí mít vlastní místo k odkládání těchto tuků, které by mělo být občanům zpřístupněno minimálně jeden den v týdnu. Do kontejnerů k tomu oleje by lidé měli nosit oleje v uzavřených plastových lahvích. Proč bychom je měli třdit? Upotřebené jedlé oleje a tuky jsou kvalitní surovinou, která

po zpracování, jako je zahřátí a filtrace, může sloužit pro výrobu metylesteru jako přídatku k pohonným hmotám nebo po regeneraci mohou být využity v různých odvětvích průmyslu. Dalším důvodem také je, že by se tak mělo omezit lití tuků do odpadu. "Pokud lidé do kuchyňských dřezů nebo záchodů vylévají tuky, způsobují problém sobě i provozovateli kanalizační sítě a čistírny odpadních vod. V obcích, kde kanalizace není spojena s čistírnou, i přírodě" upozornila již dříve mluvčí vodáren Renata Hermanová. Doplnila, že se tuk na stěnách vnitřních rozvodů sráží, což člověk pozná tím, že mu přestanou odtékat odpadní vody, případně začnou vyřekát třeba z umyvadla či vany. Jako u všech tříděných odpadů (papír, plast, sklo) je důležité, aby lidé dodržovali tuto povinnost, a nevhazovali do nádob na jedlé tuky a oleje jiné odpady. Rozhodně do nich nepatří například motorové nebo jiné technické oleje. (bb)

DEN ZEMĚ

Den Země je svátkem věnovaným naší planetě. Poprvé se slavil v USA v roce 1970, tedy už před padesáti lety. Od roku 1990 se k oslavám **Dne Země 22. dubna** přidala i Česká republika. Cílem jeho oslav je upozornit na odpady lidského chování na životní prostředí, a také diskutovat o možných náhradách a preventivních řešeních těchto problémů.

ČESKO A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

ODPAD

Odpady produkuje lidstvo od pradávka. Vznikají v průmyslu, stavebnictví, zemědělství, dopravě i běžném životě. Zmínka komunální odpady jsou propracovanými vědeckými lid.

Kolik odpadů vyprodukuje naše země za rok? BUDĚTE ZA ROK 2020

Komunální odpad: 3732 tisíc tun
z toho například:

- běžný odpad: 2100 tisíc tun
- papír: 182 tisíc tun
- sklo: 139 tisíc tun
- plasty: 147 tisíc tun
- kovy: 43 tisíc tun

Biologicky rozložitelný odpad: 1907 tisíc tun

Průměrné množství komunálního odpadu na osobu za rok: 351 kg

JAK CHRÁNÍME PŘÍRODU?

Příroda je v České republice chráněna v těchto oblastech:

Národní parky: Javoříčko, Národní park Šumava, Národní park Podyjí, Národní park České Švýcarsko, Křemečský národní park

Chráněné krajinné oblasti: celkem 26, mezi nejprávnější patří třeba Český ráj nebo Moravský kras

Národní přírodní rezervace: celkem 110

Národní přírodní památky: celkem 124

Přírodní rezervace: více než 900

Přírodní památky: více než 1300

OVZDUŠÍ

Ovzduší je pro člověka jednou z nejdůležitějších složek životního prostředí, bez které se nemůže obžít. Všechny ovzduší a vše, co obsahuje, se dostává do našeho těla a působí na naše zdraví.

Emise
Tento pojem označuje množství škodlivin vypouštěných daným zdrojem do ovzduší. Lhávi se v jednotlivých hmotnostech za rok (tun/rok). Emisní limit znamená nejvyšší povolenou koncentraci.

Emise
Vydávající stav znečištění - koncentraci škodlivin v ovzduší. Emise vznikají rozptylem a promícháním emisí v atmosféře.

Hlavní látky v ovzduší měříme:

Pečlivý prach - PM10 a PM2.5
Jde o zkratky pro pečlivý prach. Částice nejsou označeny podle velikosti v mikrometrech (µm), a právě částice menší než 10 µm jsou pro naše zdraví nejškodlivější, protože se nezachytí v nose, a usazují se na průdušnicích.

Ozon - O₃
Přírodní ozon je jednou z hlavních příčin smogu. Vzniká reakcí slunečního světla a katalyzát z automobilů nebo průmyslu.

Oxid dusičitý - NO₂
Oxid dusičitý je agresivní jedovatý plyn, jehož nadměrná koncentrace může způsobovat vážné zdravotní problémy.

Oxid dusičitý - SO₂
Oxid dusičitý vzniká spalováním fosilních paliv nebo zpracováním minerálních rad obsahujících síru.

Měrné emise znečišťujících látek
Měrné emise za rok 2020:

Tuhé: 0,7 tuny na km²
Oxid dusičitý: 1,3 tuny na km²
Oxid dusičitý: 2,0 tuny na km²
Oxid uhelnatý: 9,1 tuny na km²

ZDROJ: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, ČESKÝ ÚŘAD PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

TIPY PRO EKOLOGIČTĚJŠÍ DOMÁCNOST

Co může každý z nás udělat pro planetu?

- Recykluje správně? - Třídění odpadů**
Je omes větrná list povazuje za samozřejmost, což je dobře. Například do plastů však řada lidí vyhazuje pouze PET láhve, a zbytek skončí ve směsném odpadu. Do žlutého kontejneru ale patří i další věci - fólie, sáčky, igelitové tašky, kelímky a legrální a podobně. Například tam však nepatří špinavé a mastné oleje od potravin, vše by mělo být čisté.
- Emisze jednorázové věci**
Zvyk jsme si používat spoustu jednorázových pomůcek, které hned po použití skončí v koši. Dají se však omezit. Například místo sáčků můžeme používat na uložení potravin různé keramické víčky. Stejně tak je dobré pořizovat si své tři plátěné tašky a brát si je na nákup, než pokračovat kupovat jednorázovou.
- Využití věci vícekrát**
Je vždy je nutné věci hned po použití vyhodit. Pokud jde o při nákupu koupit jednorázovou (plastiku), můžete ji použít místo pytle na odpady. Do vyprázdněné od okének můžete uskladnit nasušené houby či ovoce, nebo do ní zavazet domácí vývěr. Plastová krabice od pomazánky zase může posloužit na uchování potravin v lednici, třeba zbytek očištěné zeleniny.
- Zbytečné nerychlosti**
Máte zbytek omezu chut polívkou si nějakou věc úplně novou, a tu starou vyhodit. I když je dobře funguje, jen už se vám nelíbí? Ať už je to oblečení, kuchyňské náčiní či elektronické spotřebiče, nehančte je do koše, ze kterého skončí na skládce. Dávejte věcem druhou šanci a pošlete je dál - třeba známým, kteří jsou v horší finanční situaci. Pokud jsou však věci znehodnocené a nefunkční, samozřejmě nemá cenu je skládat.

Obce soutěží ve třídění odpadů

Vysočina - V soutěži obcí Kraje Vysočina My třídíme nejlépe úspěšy vsi ze žďárského okresu. Ve svých kategoriích vyhrály Tři Studáně a Světlon v konkurenci vysočinských měst obsadilo Velké Meziříčí stupně vítězů. V soutěži skupiny nad pět tisíc obyvatel vyhrála Teč, na druhém místě skončila právě Velké Bítovi. Třetí příčka patří Velké Bítovi. Zásadním kritériem pro hodnocení hlavní soutěže je množství vyříděného odpadu - papír, plast, sklo, nápojový karton, kovy, přepočtené na jednoho obyvatele obce. Kraj Vysočina soutěž vyhodnocuje na základě dat získaných od autorizované obalové společnosti EKO-KOM, která zajišťuje třídění, recyklaci a využití obalového odpadu. Třeba Velké Meziříčí obdrželo od společnosti EKO-KOM za rok 2019 odměny ve výši 0,070 608 korun za vyříděné složky komunálního odpadu. (jím)

My třídíme nejlépe, Kraj Vysočina 2019

- 0 - 300 obyvatel
- 1. Tři Studáně
- 2. Lázna
- 3. Pluněv

- 300 - 500 obyvatel
- 1. Světlon
- 2. Řádovládá nad Ostavou
- 3. Ředice

- 500 - 9000 obyvatel
- 1. Dobruška
- 2. Píseň
- 3. Žďár nad Moravou

500 a více obyvatel

- Teč
- Velké Meziříčí
- Velká Bíteš

* My třídíme nejlépe jsou dle Hlavní soutěže, soutěží obcí v Kraji Vysočina, rok 2019, zdroj: www.krajvysočina.cz

JAK SPRÁVNĚ TŘÍDIT?

- KOLA, SÁČKY, PLASTY**
Kola, sáčky, plastové tašky, sešitované PET láhve, obaly od potravin, čisticích prostředků, lepenky od papírů, balení fólie.
- NÁPOJOVÉ KARTONY**
Sáčky od kávy a filtrového protávků v prstku, krabice se zbytky napojení.
- PAPÍR**
Časopisy, noviny, alby, krabice, papírové obaly, obojky z lepenky, knižky, obalový materiál.
- KOVY**
Plechovky od nápojů a konzerv, kovové tašky, akobal, kovové zátky, táhlové, šroubová, kamčelácké spinky...
- SKLO**
Sáčky a sáčky ovoce, zeleniny, popel ze dřeva, posušené trávy, listy, větvíčky...
- BIOODPAD**
Kosti, maso a kůže, mrtvá těla zvířat, cigarety, kávy, oleje...

ZDROJ: JAK TŘÍDIT ČE

ČESKO A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

ODPAD

Odpady produkuje lidstvo od pradávna. Vznikají v průmyslu, stavebnictví, zemědělství, dopravě i běžném životě. Zejména komunální odpady jsou produktem prakticky všech lidí.

Kolik odpadu vyprodukujeme

za rok? (ÚDAJE ZA ROK 2018) Odpad z podniků: 24 189 tisíc tun Komunální odpad: 3732 tisíc tun z toho například - běžný svoz: 2100 tisíc tun - papír: 182 tisíc tun - sklo: 139 tisíc tun - plasty: 147 tisíc tun - kovy: 43 tisíc tun Biologicky rozložitelný odpad: 1907 tisíc tun Průměrné množství komunálního odpadu na osobu za rok: 351 kg

Co může každý z nás udělat pro planetu?

Recyklujete správně? - Třídění odpadů již dnes většina lidí považuje za samozřejmost, což je dobře. Například do plastů však řada lidí vyhazuje pouze PET lahve, a zbytek skončí ve smíšeném odpadu. Do žlutého kontejneru ale patří i další věci – fólie, sáčky, igelitové tašky, kelímky od jogurtů a podobně. Naopak tam však nepatří špinavé a mastné obaly od potravin, vše by mělo být čisté. Omezte jednorázové věci – Zvykli jsme si používat spoustu jednorázových pomůcek, které hned po použití skončí v koši. Dají se však omezit. Například místo sáčků můžeme používat na uložení potravin různé krabičky s víčkem.

Stejně tak je dobré pořídit si dvě tři plátěné tašky a brát si je na nákup, než pokaždé kupovat jednorázovou. Využijte věci vícekrát – Ne vždy je nutné věci hned po použití vyhodit. Pokud jste si při nákupu koupili jednorázovou igelitku, můžete ji použít místo pytle na odpadky. Do vymyté sklenice od okurek můžete uskladnit nasušené houby či ovoce, nebo do ní zavařit domácí vývar. Plastová krabička od pomazánky zase může posloužit na uchování potravin v lednici, třeba zbytek očištěné zeleniny.

Zbytečně nevyhazujte – Máte zkrátka občas chuť pořídit si nějakou věc úplně novou, a tu starou vyhodit, i když ještě dobře funguje, jen už se vám nelíbí? Ať už jde o oblečení, kuchyňské náčiní či elektronické spotřebiče, neházejte je do koše, ze kterého skončí na skládce. Dejte věcem druhou šanci a pošlete je dál – třeba známým, kteří jsou v horší finanční situaci. Pokud jsou však věci zničené a nefunkční, samozřejmě nemá cenu je skladovat.

JAK CHRÁNÍME PŘÍRODU? Příroda je v České republice chráněna v těchto oblastech: Národní parky: jsou 4 - Národní park Šumava, Národní park Podyjí, Národní park České Švýcarsko, Krkonošský národní park Chráněné krajinné oblasti: celkem 26, mezi nejznámější patří třeba Český ráj nebo Moravský kras Národní přírodní rezervace: celkem 110 Národní přírodní památky: celkem 124 Přírodní rezervace: více než 800 Přírodní památky: více než 1300

DEN ZEMĚ Den Země je svátkem věnovaným naší planetě. Poprvé se slavil v USA v roce 1970, tedy už před padesáti lety. Od roku 1990 se k oslavám Dne Země 22. dubna přidala i Česká republika. Cílem jeho oslavy je upozornit na dopady lidského chování na životní prostředí, a také diskuse o možných nápravných a preventivních řešeních těchto problémů.

Obce soutěží ve třídění odpadů

Vysočina – V soutěži obcí Kraje Vysočina My třídíme nejlépe uspěly vsi ze žďárského okresu. Ve svých kategoriích vyhrály Tři Studně a Světnov. V konkurenci vysočinských měst obsadilo Velké Meziříčí stupně vítězů. V soutěžní skupině nad pět tisíc obyvatel vyhrála Telč, na druhém místě skončilo právě Velké Meziříčí, třetí příčka patří Velké Bíteši. Zásadním kritériem pro hodnocení hlavní

soutěže je množství

vytříděného odpadu – papír, plast, sklo, nápojový karton, kovy, přepočtené na jednoho obyvatele obce. Kraj Vysočina soutěž vyhodnocuje na základě dat získaných od autorizované obalové společnosti EKO-KOM, která zajišťuje třídění, recyklaci a využití obalového odpadu. Třeba Velké Meziříčí obdrželo od společnosti EKO-KOM za rok 2019 odměny ve výši 2 070 608 korun za vytříděné složky komunálního odpadu. (jim)

My třídíme nejlépe, Kraj Vysočina 2019

P 0 – 300 obyvatel 1. Tři Studně 2. Líšná 3. Plandry P 301 – 1500 obyvatel 1. Světnov 2. Radostín nad Oslavou 3. Řečice P 1501 – 5000 obyvatel 1. Dobronín

2. Pacov 3. Ždírec nad Doubravou P 5001 a více obyvatel 1. Telč 2. Velké Meziříčí 3. Velká Bíteš

* My třídíme nejlépe (výsledky hlavní soutěže), soutěž obcí v Kraji Vysočina, rok 2019, zdroj: www.kr-vysocina.cz

JAK SPRÁVNĚ TŘÍDIT?

fólie, sáčky, plastové tašky, sešlápnuté PET lahve, obaly od pracích, čisticích přípravků, kelímky od jogurtů, balicí fólie... obaly se zbytky potravin nebo čisticích přípravků... časopisy, noviny, sešity, krabice, papírové obaly, cokoliv z lepenky, knihy, obálky, papíry... celé svazky knih, uhlový, mastný nebo jakkoliv znečištěný papír, termopapír, dětské pleny... sklo, například lahve od vína, alkoholických i nealkoholických nápojů, sklenice od kečupů, marmelád... keramika a porcelán, autosklo, zrcadla, drátované sklo, zlacená a pokovená skla...

sešlápnuté krabice od džusů, vína, mléka a mléčných výrobků sáčky od kávy a různých potravin v prášku, krabice se zbytky nápojů plechovky od nápojů a konzerv, kovové tuby,lobal, kovové zátky, hřebíky, šroubky, kancelářské sponky... plechovky od barev, domácí spotřebiče, toxické kovy... zbytky a slupky ovomastné ovoce i zeleniny, pečivo, čajové sáčky, popel ze dřeva, posekaná tráva, listí, větvičky... kosti, maso a kůže, mrtvá těla zvířat, cigarety, textil, oleje... ZDROJ: JAKTRIDIT. CZ